

զաւրինացն դործեն, նոքա որ զայս բաներս դործեն այլ չար են քան զհեթանոսքն: Եւ ազգապաշտօնութիւն քան զքաթանիւն այլ ճարակ չկայ, թէպէտ որդեաց եւ թոռանց տէր են լեալ, որ ապա ի մեղացն ազատի թէ ստոյգ ապաշխարէ: Նոյնպէս յամենայն մեղաց մինչ ի զատ ոչ կենան ոչ ազատին: Եւ այրի քահանայն, այնչափ վնասէ ի մէջ աշխարհի կենալ կամ ի շուրջ գալ որպէս կրանաւորացն: Նոյնպէս այրի երկնակնոջն: Այս երկս մարդս զբաժ կայ յաստուածային կանոնքն որ ելանեն յաշխարհէ, Քրիստոս կու հրամայէ եւ որ յամառեալ մնան սովորականաւ յաշխարհնա կու հրամայէ թէ այնչափն, պատուհասի արժանի են, որ եթէ մահ հանդիպի չեն արժանի յօրհնեալ հող թաղելոյ որպէս քրիստոնեայքն, թող թէ քահանայական պատուով: Գիտէ թէ հրեանքն ո՞ր է, որ ասացն ա՞յն է որ աշխարհագումար սով լինի, կամ սրածութիւն, որ յաշխարհս վանք կամ անապատ ոչ դտանի, նա անապատ է ի պատուհասէն: մի թէ այլ չար աւուրք կայ քան զՔրիստոսին, որ պատուհաս խաչին զբաժ կայ ի վերայ նորա եւ արիւնք ամենայն ծննդոցս Աղա՛մայ: յինքն յանձնէր արարած կամաւ Հօր եւ Հոգւոյ: նա՛ ցերեակն զաշխարհս ուսուցանէր եւ զաստուածաճարալ բժշկութիւն կատարէր եւ զգիւղերն վասն աղօթից ի լերունքն առանձնանայր: Եթէ ասեն այր քահանայքն եւ երկցակինն, թէ տուն ունիմք եւ դռն ուրբեր: գիտեմ եւ ես: Աստուած զձեր տունն այդչափ ուղեր չէն մինչ աստուածաբաժին չէիք, ի վայրս աւերեաց Աստուած զձեր բունն ի վերին երուսաղէմ շինեցէք, եւ վասն որբերուն ասէք, որբոյն տէրն Աստուած է: եւ վասն որբոյն, այնչափ կայ հրաման, մինչ յարենէ փրկին: Երբ վաստակաւոր լինին չառ կամ սակաւ, դուք ազատ էք անպատճառ: Այրի երկցակինն ի կանանց վանս զի ի կրօնաւորի կարգ են, եւ կրօնաւորք խաչակցեալ են ընդ Քրիստոսի, զայն լսելոց էք ի Քրիստոսէ որ ասէ ուր եսն եմ անդ եւ պաշտաւնայն եմ եղից: Ահա կրօնաւորք, եւ այրի քահանայք եւ իրեցակին, թէ թողիք զաշխարհս, առիք զձեր բաժինն, երանի է զձեզ, վայելեցէք ի փառս Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ որ է օրհնեալ յաւիտեանս: Ահա աստուածասէր որդեակք իմ կրօնաւոր քահանայք եւ ժողովուրդ իմ, զի մի մի ի ձէնջ անխարդախ խրատեցաք սիրովն Աստուծոյ: սակաւիկ մի զոր ի մեր ակարութենէն էլաւ, եւ սուրբ երբորդութեան լսելիք եւ առնելիք պատրաստէ ձեզ ամէն: Ես չեմ կարող որ գամ առ աստուածասիրութիւնդ ձեր, զի յոյժ փափաք ունիմ ձեզ վասն այնորիկ զրեցի զգիրս քարոզիս եւ կանոնացս, զի դուք ապրեսցիք յահեղ ատենին, զի ես ծեր եմ, եւ ոչ եմ կարող եւ կու վախեմ գալ ի բռնութենէ

այլազգեաց: Եւ երկնչիմ յԱստուծոյ եթէ զայս տիեզերականք արս աստուածային թէ ի դործ չածեմ ի ձեզ, պահանջելոց է յինչն Աստուած: Իմ ծերութեան ակիքս ի ձեզ բարեխաւս, վասն Աստուծոյ սիրոյն, աղաչեմ զքահանայք, որ զայս սակաւ խրատս յամենայն գեւղ եւ ի քաղաքի եկեղեցիքդ կարգայք առաջի ժողովուրդեանդ, որ լսեն եւ աւգտին ձեզ այլ վարձք է: Կու հրամայէ առաքեալն Պողոս, թէ այս է զիր ձեռին իմոյ Պաղոսի: նոյնպէս եւ ես ասեմ, այս է զիր ձեռին իմոյ: նուաստ Կիրակոս վարդապետի եղբն: կացոյ մայրաքաղաքիս Հայոց լուսաւորիչ գաւառիս, զրեցաք առ աստուածապահ ժողովուրդդ մեր: Աղաչեմ զձեզ քրիստոնեայք, յորժամ տեսանէք զկրօնաւորքդ ի յանապատի, եւ զքահանայքդ որ ի ձեր մէջը բնակեալ են, վեր ի յԱստուած կու նային եւ վայր ի ձեզ: վասն սիրոյն Քրիստոսի պէտ կալէք զինչ ի ձեր կարողութեանդ ելանէ, որ աղօթիցն, ու պատարագոցն ու սաղմոսիցն մասնակից լինիք, զուրք եւ ձեր նընջեցեալքն: աղաչեմ զձեզ որո՛ւ շինելով, որու կերակրելով, որու հանդերձիւ ու սպասաւք եւ զորք եկեղեցւոյ, զոմանս միմեմբարելով զոմանս յորդորելով: Եւ ժողովուրդդ հնազանդ քահանայիցդ զինչ Աստուծոյ, եւ քահանայքդ Աստուծոյ աւրինօք խրատեն զձեզ, որ յապա երկիրդ ձեր չեն կենա, եւ ցասումքն վերանան, եւ դուք ձեր ննջեցեալքն աղօթից եւ պատարագաց մասնակից լինիք, որ զայն լսէք ի Քրիստոսէ, որ ասաց աշակերտացն, որ արբուսցէ ձեզ ցրտիւ: Զուր բաժակաւ ոչ կորուսից զվարձս նոցա: Եւ Տէրն ասէ, որ զձեզ ընդունի զիս ընդունի, եւ որ զձեզ անարգէ զիս անարգէ, եւ որ զիս անարգէ զանաքիւն իմ անարգէ: Գիտացիք քրիստոնեայք, որ զինչ քահանայից ու աղօթաւորաց առնէք Քրիստոսի ու Հօր Աստուծոյ է: Այլ գիտացիք աստուածասէրք քահանայք եւ ժողովուրդ, տեղ որ աւերի ինչ է պատճառն այն է՝ որ կերակուր ի տանէ Տեառն կու պակասի: ո՞րն է կերակուրն, այն է ժամն, եւ պատարագն, աղօթքն, զրոց աթոռն կործանի, քարոզն պակասի, կասի, քահանայք անճարակին, թողուն զտուն Տեառն որ է եկեղեցի, ի դործ աշխարհի մշտնադան մեղաց համբերէ Աստուած մինչ ի դատաստանն, այս որ ոչ ասէ դուք զիմն կտրեցիք, եւ ես զձերն, կամ սով բերէ կամ սուր կամ չեկ ու ցասումն պաղոց, կամ այլ ինչ, եւ քակէ զտեղն ի հիմանց, եւ զմարդ եւ զանասուն, զհող ամենայն սուրբք իւր բառնան զինչ ցասումն կայ ի ձէնջ: Աւրհնեալ եղբուրք ի շնորհաց սուրբ Հոգւոյն ողջ լերուք:

Հրատ. Հ. ՅԱԿՈԲ ՇԱԳՈՒՐԵԱՆ

ՏԱՐ ԶԻՍ ԱՐԵՒՈՒՆ

Տա՛ր զիս արեւուն, որդեա՛կ իմ անոյշ, տա՛ր զիս արեւուն,
Հոն ուր ոսկեբաշ ակիքներն հրեղէն
Կըրակէ լընին կու գան փըշըրիլ լուռ, անշառաչուն
Երկնքի անծիր հուսկ շրջաններէն
Վերադարձին՝ խոնջ, մաշած, այլ կեանքի տենչով առլըցուն:

Արեւուն տար զիս, կը հիւծիմ որդեակ, տա՛ր զիս անդանդաղ
Հոն ուր տեղ կ'ապրի դեռ մահաւերձի
Բուռն ճիգերով աղբիւրն այն ջերմիկ, հընոց հըրամաղ.
Յուրտը կը դաւէ սարսուռ սոսկալի,
Սարսուռ մահագոյժ կ'անցնի ոսկրերէս, ո՛հ, արիւնս է պաղ:

Որդեա՛կ իմ տա՛ր զիս, տա՛ր զիս արեւուն, լըսէ՛ իմ ձայնին.
Լոյսի նորանոր տեսիլքներ գունեան
Կը հրաւիրեն զիս հըգօր կոչումով իրենց հրաժեշտին
Տեսնելու պատկերը հսկայական
Ուր յաւերժութիւնն անեղ մահուան հետ կը մըցի լըռին:

Ծերունին այսպէս խօսեցաւ որդւոյն հալումաշ հոգւով,
Ու յենած անո՛ր՝ գերդ գաւազանի,
Գընաց նստելու դէմ վերջալոյսին, սըրտոս բիրով
Երակներուն մէջն առնել անձկալի՝
Զերմութիւնն յետին փշրուած կայծերուն մահուան սոսկումով:

Դէմ առ դէմ հիմա կանգնած են այնտեղ գոյգ կեանքեր առկայծ,
Լապտերներ երկու, լուսատենչ աչքեր՝
Որ տակաւ տակաւ կը հատնին մեղմիկ հեծճով, ո՛վ Աստուած,
Վերջին քափին մէջ իրենց՝ լուսաքի
Լոկ հետք մը քողած, եւ այն խուսափուկ ու ցնդող յանկարծ:

Հոն վառ գոյներու, ՚անծանօք տեղէ մաղուող խաւարին,
Պայքար կայ անձայն, հըգօ՛ր եւ անհուն,
Հոն արեգակն հուր՝ քափելով առատ իր հեղուկ ոսկին՝
Կիջնէ վար հանդարտ կողէն լեռներուն,
Կեանքի, կորույթի ու գեղեցկութեան այն վեհ դիցունին:

Ու ամպերն անա վերտ վերտ փաթթւած իր շառայներուն
Որ կը յաժին դեռ հոս, հոն տատամստ՝
Պարտէզ մ'անուրջի, կը վերաստեղծեն, չքնաղ եւ ծրփուն,
Ուրտեղ քիթերներ՝ կապած ծոպ, նարոտ՝
Կը պարեն լոյսի փըթթումներուն մէջ նրբին, վէտվէտուն: